

**28 SENTABR
2023**

**MAKTABGACHA
VA MAKTAB
TA'LIMI VAZIRLIGI**

**NIZOMIY NOMIDAGI
TOSHKENT
DAVLAT
PEDAGOGIKA
UNIVERSITETI**

**BADIIY TA'LIMNING DOLZARB MUAMMOLARI
INTEGRATSIYA VA ISTIQBOL TENDENSIYALARI
MAVZUSIDAGI ILMIY-AMALIY
KONFERENSIYA**

TOSHKENT – 2023

**O‘ZBEKISTON RESPUBLIKASI
MAKTABGACHA VA MAKTAB TA’LIMI VAZIRLIGI**

**NIZOMIY NOMIDAGI
TOSHKENT DAVLAT PEDAGOGIKA UNIVERSITETI**

TASVIRIY SAN’AT kafedrası

**BADIIY TA’LIMNING DOLZARB MUAMMOLARI, INTEGRATSIYA
VA ISTIQBOL TENDENSIYALARI
Respublika ilmiy-amaliy anjumani**

**АКТУАЛЬНЫЕ ПРОБЛЕМЫ ХУДОЖЕСТВЕННОГО ОБРАЗОВАНИЯ,
ИНТЕГРАЦИЯ И ПЕРСПЕКТИВНЫЕ ТЕНДЕНЦИИ
Республиканская научно-практическая конференция**

**CURRENT PROBLEMS OF ART EDUCATION, INTEGRATION AND
PROMISING TRENDS
Republican scientific and practical conference**

28-sentyabr 2023-yil

Toshkent – 2023

59	A.Karimova	Tasviriy san'at darslarida asarlarni badiiy tahlil qilish jarayonida talabalarni mantiqiy fikrlashini rivojlantirish	273
60	X.A.Халдаров	Некоторые цифровизации изобразительного искусства	280
3-sho'ba: PROFESSIONAL TA'LIMNI RIVOJLANTIRISH: YUTUQ VA ISTIQBOLLAR. 3-секция: РАЗВИТИЕ ПРОФЕССИОНАЛЬНОГО ОБРАЗОВАНИЯ: ДОСТИЖЕНИЯ И ПЕРСПЕКТИВЫ.			
61	N.Talipov D.Egamberdiyeva R.To'laganxodjayeva	Talabalar bilan ranglavhalar ishlashning individual metodlari	283
62	X. A. Turayev	Innovatsion yondashuv asosida chizmachilik fanini o'qitish metodikasini takomillashtirish	287
63	Н.Н.Талипов М.Рахмонжонова М.Неъматова	Бадий таълим орқали талабаларнинг ижодий фаолиятини ривожлантиришнинг креатив технологиялари	293
64	Sh. B. Nazirbekova	Tasviriy san'atda portret ishlash pedagogik texnologiyasi	297
65	D. N.Bo'riboyeva	Interfaol o'qitish metodlari va texnologiyalari asosida fazoviy tasavvurni rivojlantirishda ularga bog'liq omillar	302
66	L.M.Ibragimova	Chizmachilikni o'qitishda ba'zi interfaol metodlardan foydalanish	305
67	G' .A.Mambetkadirov	Tasviriy san'atda tarix mavzusi talqini	309
68	M.Z.Xasanova	Tasviriy san'at asarlarining kompozitsion tuzilishini tahlili, inter'er – fazo va atrof-muhit kompozitsiyasining asosi sifatida	312
69	N. I.Yuldasheva	Tasviriy san'at fanini o'qitishda manzara janrini qo'llanilishi	315
70	X.X.Ibragimov	Plenerda rasm ishlash orqali o'quvchilarning ijodkorlik faoliyatini rivojlantirish	320
71	M.B.Axmedov M.Z.Xasanova	Talabalarga qalamtasvir fanini o'qitishning nazariy asoslari	326
72	N.N.Abdusalomxo'jayev J.Axmatjonova	Illyustratsiya grafikasining bir turi sifatida	329
73	F.A.Nasrullayeva	Texnologiya fani darslarining samaradorligini oshirishga qaratilgan dolzarb vazifalar	332
74	D. E.Omonov	O'quvchilarning tarbiyasida tasviriy san'at va kompyuter texnologiyalarning o'rni va ahamiyati	336
75	D.E.Omonov	Tasviriy san'atda rangtasvir fanini yangi pedagogik texnologiyalar yordamida taqdimotni ko'rsatish usullari	340
76	S.T.Sobirov	Illyustratsiyalarning bolalar uchun nashr qilinadigan kitoblardagi vazifalari	344
77	X.A.Тураев	Чизмачилик фанидан дарс ва дарсдан ташқари мустақил таълимни ташкил этиш методикасини такомиллаштириш	350
78	X. A. Turayev	Innovatsion yondashuv asosida chizmachilik fanini o'qitish metodikasini takomillashtirish	355
79	X.X.Muratov	Talabalar mustaqil ta'lim faoliyatini tashkil etish va	362

		boshqarishda ta'limni optimallashtirish, modernizatsiyalash hamda raqamlashtirish	
80	M.Умарова	Амир Шохмурод даврида барпо этилган иморатларнинг асосий хусусиятлари	366
81	M.B.Axmedov Sh.B.Qazaqova	Sharq xalqlarining yosh avlodga amaliy san'atni o'rgatishning tarixiy rivojlanishi	369
82	M.B.Axmedov D.J.Saydullayeva	Yoshlarni vatanparvarlik ruhida tarbiyalashda o'zbek xalq amaliy bezak san'atining ahamiyati	375
83	S.B.Maxkamova	Tasviriy san'at fanini o'qitishda texnologik yondashuvni tatbiq etishning nazariy asoslari	380
84	X.Э. Султанов	Кластер ёндашувига асосланган устоз кўмаги ва маслаҳатининг талабаларни касбий фаолиятга тайёрлашдаги аҳамияти	386
85	M.B.Axmedov F.M.Xolmatova	Tasviriy san'at mashg'ulotlarida o'quvchilarning ijodiy faoliyatini rivojlantirish	391
86	N.N.Abdusalomxo'jayev	Tasviriy san'at bo'yicha kichik sinflarda o'quvchilar bilan sinfdan tashqari mashg'ulotlarni tashkil etishning zamonaviy shakllari	397
87	Sh.A.Yusupova D.J.Tursunboyeva	Tasviriy san'at o'quv mashg'ulotlarida zamonaviy texnologiyaning o'rni	399
88	Ф.М. Тожиева	Масофавий таълим ўқув адабиётларини яратишда қўлланиладиган дастурлаштириш ва модул усуллари тўғрисида	403
89	I.J.Mengnorov	Rangtasvir mashg'ulotlarida natyurmort ishlash texnologiyasi	408
90	N.E.Tashimov G.D.Shomurotova	Innovatsion texnologiyalardan foydalanib son belgili proyeksiyalashni o'qitish metodikasi	413
91	Ф.М. Тожиева	Масофавий курс: ўзлаштириш даражалари ва курс мақсадларини ифodalash	418
92	N.X. Talipov D. Po'latova	Talabalarga tasviriy san'atning manzara kompozitsiyasini ishlashga o'rgatishning muhim omillari	424
93	N.X.Gulomova	Chizmachilik darslarida interfaol metodlar qo'llab talabalarining faolligini oshirish usullari	431
94	N.X.Gulomova	Bo'lajak chizmachilik fani o'qituvchilarning kasbiy sifatlarini rivojlantirishda konseptual yondashuvlar	435
95	S.T.Safarova	Rangtasvir mashg'ulotlarida kompozitsiyaning o'rni va amaliy ahamiyati	437
96	X.T.To'lqinova	O'quvchilarni kasb-hunarga yo'naltirishda sinfdan tashqari mashg'ulotlarning o'rni	439
97	Ш.Д.Дилшодбеков	Взаимосвязь инженерной графики и технического дизайна	442
98	X.T.To'lqinova	O'quvchilarni bo'sh vaqtlarini mazmunli tashkil etish orqali kasb-hunarga yo'naltirish	444
99	N.X.Talipov D. Egamberdiyeva D.Baqoyeva	Tasviriy san'atda tarixiy janr muammosi: ustoz rassom Malik Nabiyeв ijodiy maktabiga bir nazar	446
100	S.F.Abdirasilov	Tasviriy san'at fanlarni ifodalash vositalari asosida	449

3. R. Hasanov. Maktabda tasviriy san'atni o'qitish metodikasi.-T., "Fan", 2004 y.
4. R. Rajabov, X. Sultonov. Tasviriy san'at fanini o'qitish metodikasi.- T., 2008 y.
5. <https://uz.wikipedia.org/wiki/Manzara>.

PLENERDA RASM ISHLASH ORQALI O'QUVCHILARNING IJODKORLIK FAOLIYATINI RIVOJLANTIRISH

Ibragimov Xurshid Xasanovich

Chirchq davlat pedagogika universiteti,
Tasviriy san'at va dizayn kafedras o'qituvchisi
x.ibragimov@cspi.uz

Annotatsiya

Ushbu maqolada talabalarning ijodiy fikrlashini hamda qobiliyatini va badiiy tafakkurini rivojlantirish maqsadida tasviriy san'at dars mashg'ulotlarini tabiat qo'ynida, manzarada olib borish yutuqlari haqida so'z boradi.

Kalit so'zlar

Rangtasvir, grafika, haykaltaroshlik, janr, portret, natyurmort, kompanovka, kompozitsiya, ritm, faktura, yorug' va soya, estetik.

Аннотация

В данной статье говорится о достижениях проведения уроков изобразительного искусства на природе, в пейзаже с целью развития творческого мышления и способностей учащихся, художественного мышления.

Ключевые слова

Живопись, графика, скульптура, жанр, портрет, натюрморт, композиция, композиция, ритм, фактура, свет и тень, эстетика.

Annotation

This article talks about the achievements of conducting visual art lessons in nature, in the landscape, in order to develop students' creative thinking and ability and artistic thinking.

Keywords

Painting, graphics, sculpture, genre, portrait, still life, composition, composition, rhythm, texture, light and shadow, aesthetic.

Kelajak avlodni nozik did sohiblari etib tarbiyalashda tasviriy san'at fanining ahamiyati yuqori bo'lib, xalq hunarmandchiligi, xususan, amaliy bezak san'ati, badiiy hunarmandchilik, me'morchilik va dizayn san'ati sirlaridan voqif etadi. Darslarning rang-barang, mazmunli va qiziqarli tashkil etilishi o'quvchilarning badiiy tafakkurini ham o'stiradi. Shuningdek, o'quvchilarda: -

san'at asarlarining ijtimoiy mohiyati va ahamiyatini anglash, idrok etish va baholash, ularga estetik munosabat bildirish ko'nikmasini rivojlantirish; - atrof-muhit, borliqdagi va san'at asarlaridagi estetik holatlarni anglashga oid bilim va malakalarini shakllantirish; - tasviriy san'atning turlari (rangtasvir, grafika va haykaltaroshlik), janrlari (portret, natyurmort, manzara), qonuniyatlari (kompanovka, kompozitsiya, ritm, faktura, yorug' va soya kabilar), ifodaviy vositalari (rang surtmasi, chiziq, faktura) bilan tanishtirish orqali ularning tasvirlash, ijodkorlik qobiliyatini rivojlantirish; - tasviriy san'atning nazariy va amaliy asoslari haqidagi bilimni boyitish asnosida barkamol avlodni tarbiyalashning muhim komponentlari – o'g'il-qizlarda estetik did, estetik ong, badiiy tafakkur va tasviriy savodxonlikni shakllantirish va rivojlantirishga xizmat qiladi. Shu yo'l bilan o'quvchilarning ijodiy tafakkuri, badiiy didi, estetik hissiyotlari rivojlanib boradi. Tasviriy san'atdagi ta'limiy va tarbiyaviy jarayon o'quvchilarda rasm chizish, me'morchilik ko'nikmalarini shakllantirish bilan birgalikda atrof-muhitdagi go'zalliklarni estetik idrok etish, uni tasviriy vositalar asosida aks ettirish bo'yicha ham nazariy bilim va malakalarni rivojlantiradi. Shuni aytib o'tish lozimki, bu maqsadlarga to'laqonli erishishda o'qituvchining darsga yondashuvi va mahorati muhim o'rin egallaydi. Chunki tasviriy faoliyat jarayonida shakllanadigan bilim, malaka va ko'nikmalar asosan dars davomida amalga oshiriladi. "Borliqni anglash", "San'atni idrok etish", "Naturaga qarab tasvirlash" va "Kompozitsion faoliyat" yo'nalishlari bo'yicha mavzu mazmunini yoritib berish maqsadida o'qituvchilar tasviriy san'at darslarini ko'proq amaliy jihatdan tabiat qo'ynida o'tkazishlari, muzeylarga sayohat uyushtirishlari tavsiya etiladi. Bunda o'quvchilarning ona tabiatga, jonajon o'lkaga mehr-muhabbati oshadi, milliy qadriyatlarimizni, me'moriy yodgorlik va san'at durdonalarimizni asrab-avaylash hamda qadrlashni o'rganadilar.⁷³

⁷³ Keldiyor Xamidovich Tog'ayev (2022). TASVIRIY SAN'AT MASHG'ULOTLARINI TABIAT QO'YNIDA TASHKIL ETISHNING AFZALLIKLARI JIHATDAN PUXTA BILIM Olishiga erishish va o'quvchilarning ijodkorlik faoliyatini rivojlantirish omillariga e'tibor qaratish. Oriental Art and Culture, 3 (2), 460-464.

S.Abdirasilov. Tasviriy san'at atamallari. T., 2002. S.Abdirasilov, N. Tolipov, N. Oripova. Rangtasvir. T., «O'zbekiston» NMIU, 2006. 14-bet. Rangtasvitda tabiat manzarasini tasvirlash qoidalari manzarani bo'yoqlar yordamida chizishdan avval qalam yordamida uning alohida qismlarini chizish o'rganib olinadi. Tasvirning mazmunli va ifodali bo'lishida manzara elementlari: daraxtlar, bulutlar, tog'lar, joyning tuzilishi, shakllari katta ahamiyatga ega. Shuning uchun manzara chizishda tabiatni sinchiklab o'rganib chiqish talab qilinadi. Daraxtlarning har bir turi o'z tuzilishiga ega. Daraxtlar barglar tuzilishi va kattaligi bilan farq qiladi. Ularning shoxlari perpendikular yoki gorizontaal o'sishi mumkin. Misol uchun olma daraxti. Bir xil yoshdagi daraxtlar hammasi bir xil ko'rinishda, katta daraxtlarning shoxlari esa qalin, turlicha o'sgan bo'ladi. Daraxtlarning har bir ko'rinishi bir-biridan farq qilishi bilan birga, rangi ham boshqacha bo'ladi. Qarag'ay, archa, terak, chinor kabi daraxtlarni taqqoslab, tashqi ko'rinishining qanchalik farq qilishini tuzilishi va siluetidan bilib olish mumkin. Daraxtlarning siluetli tuzilish tasviri. Har bir daraxtning xususiyatlarini o'rganib olish uchun asl nusxasidan ko'plab suratlar chizishga to'g'ri keladi. Bunday o'ziga xos xususiyatlar daraxtlarni tasvirlashning zarur shartlaridan biridir. Manzarani chizishda chiziqli va havo perspektivasi qoidalari haqidagi 29 bilimlarni aniq bilish talab etiladi. Bu ikki perspektiva turi manzarani tasvirlashda bir-birini to'ldiradi. Birgina chiziqli perspektivasi rasmda to'g'ri tasvirni bera olmaydi. Har bir narsa uzoqlashgan sari kichrayibgina qolmay, ko'rinishi, chiziqlari, yorug'ligi, rangi xiralashib ko'rinmay boradi. Daraxtlar bizga qanchalik yaqin bo'lsa, ular shunchalik aniq va ravshan ko'rinadi. Yaqindagi daraxtlar barglarining tuzilishini ham ko'ramiz. Uzoqlashganda aniq ko'rinmaydi, belgilari sezilmaydi. Shuning uchun ham bizga yaqin bo'lgan narsalarning aniq tuzilishlarini izchillik bilan chizamiz. Havo perspektivasi, narsalarning fazoviy o'zgarishlari hisobga olinmay bajarilgan rasmlar tekis, yassi bo'lib chiqadi. Manzarani maromida tasvirlab berish ham katta ahamiyatga ega. Manzara kunduzi, ertalab va kechqurun o'ziga xos ko'rinishga ega bo'ladi. Agarda manzara ertalab yoki kechqurun chizilsa va ular bir-biri bilan taqqoslashtirilsa, farqi yaqqol seziladi. Ertalab atrof go'yoki tutun

bilan qoplangandek bo'ladi. Demak, ertalabki manzarani chizganda ort tomondagi ko'rinish biroz xiralashtirib tasvirlanadi. Oldinda joylashgan predmetlar tuzilishini biroz aniqroq qilib chizish kerak. Kechqurun esa aksincha, osmon tusida ko'pincha narsalarning tuzilishi aniqroq ko'rinadi. Havo bulut bo'lgan paytda yer, undagi narsalar xiraroq, qoraroq ko'rinadi. Yorug' va soyaning farqi quyoshli va bulutli kunda ham, ertalab va kunduzi ham, kechqurun va oydin kechada ham ajralib turadi. Suvdagi akslarni tasvirlash biroz qiyinchilik tug'diradi. Narsaning suvdagi aksi har doim o'z tusidan to'qroq bo'ladi va narsaning atrofi, chiziqlari, aniqligi kamayib boradi. Suv yuzasi notinch bo'lsa, aks ettirish yanada murakkablashadi. Manzarani ifodaviy tasvirlashni o'rganishga tabiat ko'rinishini har kuni chizish mashqi orqaligina erishish mumkin. Murakkab manzara chizishni boshlashdan avval uning ma'lum bir qismini chizishni o'rganib olish kerak. Manzara ko'rinishining oddiy bo'laklari, daraxtning bir shoxi, bir daraxt tanasi, ildiz qismini chizib o'rganish lozim bo'ladi. Bunda, ayniqsa, alohida daraxtni chizishga e'tibor qaratish kerak. Osmondagi bulutlarni chizish ham maqsadga muvofiq hisoblanadi. Manzara chizish yoki uning biron-bir bo'lagini tasvirlashga oid alohida qoidalar yo'q. Manzarani tasvirlash ham boshqa narsalarning asl nusxasini chizish kabi bajariladi. Bargli daraxt Har qanday obyektning asl ko'rinishini tasvirlash eng yaxshi ko'rinadigan joyni, ya'ni mazmunga ega bo'lgan joyni tanlashdan boshlanadi. Daraxtni chizish uning balandligi, kengligi, barglari bilan qoplangan holdagi umumiy ko'rinishini chizishdan boshlanadi. Shundan keyin daraxtning tanasi balandligi va qalinligiga nisbatan bargli umumiy hajmi belgilanadi va ular katta qismlarga ajratib olinadi. Shoxlarning yo'nalishlari va ular orasidagi masofalar ham belgilanib olinishi kerak. Ishni boshlashda daraxtning nisbatlari (balandligi, kengligi, tana shoxlarining nisbati)ni to'g'ri belgilash juda muhim. Alohida shoxlarini chizganda har bir bargli novdani chizib chiqish shart emas. Daraxtning umumiy hajmi, tuzilishini ko'ra bilish kerak. Daraxtning yerga va osmonga nisbatan rang-tusi, uning umumiy yoritilganligi hisobga olinib, tanasining tusi ham to'g'ri ko'rsatiladi va asosiy soyalari qo'yib chiqiladi. Uzoq va yaqin joylaridagi rang tusi muntazam taqqoslanib, iloji boricha daraxtning hajmi –

fazoni, bo'shliqni ko'rsatib berishga harakat qilish lozim. Tasvirlash jarayonida eng asosiy talab, aynan shu daraxtning o'ziga xosligi, asosiy qismlarini ko'rsatish va unga ikkinchi darajaliligini bo'ysundirishdir. Aks holda tasvir mazmunsiz chiqadi. Masalan, tut daraxtini tasvirlaganda uning umumiy shakli, ko'rinishi, o'ziga xos belgilarini ko'rsata olish kerak. Har bir daraxtni o'z turiga o'xshashligini chizib ko'rsatish uchun qalam bilan ishlash malakasiga ega bo'lish lozim. Bunda chiziqlar yo'nalishlari, barglar xarakteri va umumiy hajm ko'rsatib berilishi lozim. Agarda shoxlari pastga osilib turgan bo'lsa, unda chiziqlar yuqoridan pastga yo'nalgan bo'lishi kerak. O'tlar pastdan yuqoriga o'sadi, shunga ko'ra tasvirlashda shtrixlar ham vertikal yo'nalishda bo'ladi. Rangtasvirda manzara ochiq havodagi manzarali kompozitsiya ishlash O'rmon yoki daraxtzordan manzarali joy tanlanadi, o'rmon, daraxtzor ichiga kirib boruvchi yo'lakcha bo'lsa, manzara yanada mazmunli bo'ladi. Shaharda xiyobonlarni ham tanlash mumkin. Joy tanlab olingandan keyin kompozitsiya mazmuniga ega bo'lgan kuzatish nuqtasini topish lozim. Kunning qaysi payti yoki qanday ob-havo sharoitida bu ko'rinishni chizish yaxshi ekanini oldindan aniqlab olish kerak. Buning uchun tasvirlashga tanlangan manzarani bir necha marta turli sharoitlarda kuzatish kerak bo'ladi. Shunda eng qiziqarli manzarani tanlab olish imkoniyati yuzaga keladi. Ana shunday yondashish bilan haqiqiy ijodiy ishlashni o'rganish mumkin. Eng yaxshi joyni tanlab olish uchun turli nuqtalardan bir necha xomaki eskizlar chiziladi. Shu bilan birga, suratning qanday bo'lishini, manzara, yer va osmonning qanday joylashishini ham o'ylab olish kerak. Bular manzaraning kompozitsiya jihatidan mazmunli chiqishida muhim ahamiyatga ega. Surat chizish paytida xiyobonning, daraxtlarning bir tomoni yorug', ikkinchi tomoni soyadaligi biron mazmunga ega bo'ladi. Agarda manzara ko'rinishi qiziqarli bo'lsa, rasmni har qanday yorug'likda chizish mumkin. Xiyobon, daraxtlarni chizishda ularning asosiy chizig'i va baland uchlari chizig'ini belgilab olish kerak. Har bir daraxtni, butalar joylarini belgilab, ularning nisbati, hajmi, holatini hisobga olib, asosiy shaklini chizib olish kerak. Daraxtlarni tasvirlayotganda alohida barglarini, oldingi ko'rinishdagi o'tlarni alohida-alohida chizib ko'rsatish shart emas. Umumiy rang,

tusni ilg‘ab olishga intilish, ularni boshqa ko‘rinishlar bilan taqqoslab borish lozim. Daraxtlarni chizishda ularning yoshi va turiga qarab o‘ziga xos xususiyatlari, farqini ko‘rsatib berish lozim. Daraxtlar va yerning osmonga nisbatan rang-tusini aniqlab, ob-havo holati va yorug‘lik tusini ko‘rsatish kerak. Shundan keyin oldinda va uzoqda turgan daraxtlar rang-tusining farqi, uzoqlashib borgan daraxtlar va yo‘llarning xiralashib borishi ko‘rsatiladi. Yerga tushuvchi soyalar, quyosh nurlarining tovlanishi ham chiziladi. Turli daraxtlarning ranglardagi farqi 32 ko‘rsatiladi. Manzarada ham har qanday tasvirda bo‘lgani kabi narsalarning asosiy va ikkinchi darajali bo‘laklari bo‘ladi. Ana shu asosiy – birinchi va ikkinchi darajali narsalarga ko‘proq e‘tibor berish kerak.

Xulosa kilib shuni takidlash lozimki. Bo‘lajak rassom uchun hayotni kuzatish, mavzu yuzasidan kundalik qalamchizgi va etyudlarni bajarish mashqlarni qilishga kirishsa maqsadga muvofiq ish bo‘ladi. Manzara janridagi asarlar inson uchun ma‘naviy oziqa beradi, uni ruhlantiradi, hayotga shodlik va quvonch bag‘ishlaydi. Tasviriy san‘at ijodiy jarayon - bu muallifning badiiy irodasi, ijodiy maxsuli hisoblanadi. Tasviriy san‘at milliylikka asoslanadi, ayni paytda ezgulik, olijanoblik, do‘stlik, hamjihatlik, ma‘naviy yetuklik kabi umuminsoniy g‘oyalarni targ‘ib etadi.

Foydalanilgan adabiyotlar ro‘yhati

1. Ўзбекистон Республикаси Президентининг “Олий таълим тизимини янада ривожлантириш чоратадбирлари тўғрисида” 2017 йил 20 апрелдаги ПФ-2909 сонли қарори // Халқ сўзи, 2017 йил 20 апрель.
2. Ўзбекистон санъат тарихи. Н.Абдуллаев. Ўзбекистон файласуфлари миллий жамият нашриёти. Тошкент - 2007.
4. Ч.Ж.Бекмиров (2021). МАНЗАРА ЖАНРИНИ ТАСВИРИЙ САНЪАТДАГИ ЎРНИ ВА ТАРБИЯВИЙ АҲАМИЯТИ. Academic research in educational sciences, 2 (2), 243-250. doi: 10.24411/2181-1385-2021-00190
20. Абдирасилов, С. (2021). ИЗОБРАЗИТЕЛЬНОЕ ИСКУССТВО УЗБЕКИСТАНА В ПАТРИОТИЧЕСКОМ И ЭСТЕТИЧЕСКОМ ВОСПИТАНИИ ШКОЛЬНИКОВ. *Збірник наукових праць ЛОГОС*. <https://doi.org/10.36074/logos-19.03.2021.v4.42>
24. Абдирасилов Сунатулла Файзуллаевич, & Назирбекова Шахноза Ботировна (2017). Компьютеризация и информатизация художественно-практические занятия в обучении студентов. *Инновации в науке*, (12 (73)), 21-

26. Нуртаев, У. Н. (2022). Основы Искусствоведческой Подготовки Студентов Средствами Национального Искусства. *European Journal of Interdisciplinary Research and Development*, 8, 46-50.

TALABALARGA QALAMTASVIR FANINI O'QITISHNING NAZARIY ASOSLARI

M.B.Axmedov

dotsent

Nizomiy nomidagi TDPU

(O'zbekiston)

muhammadumar.ahmedov@inbox.ru

M.Z.Xasanova

Katta o'qituvchi

Nizomiy nomidagi TDPU

(O'zbekiston)

hasanovamunisa99@gmail.com

Annotatsiya: Ushbu maqolada tasviriy san'at tur va janrlarining rivojida qalamtasvirning ahamiyati va uni talabalarga o'rgatish orqali ularning bilim, ko'nikma va malakalarini rivojlantirishning nazariy asoslari haqida fikr yuritilgan.

Kalit so'zlar: tasviriy san'at, tur, janr, qalamtasvir, bilim, ko'nikma, malaka, professional, iste'dod, tenglik, ozodlik, birodarlik, konstruktiv, tush, sangina, pastel, sous, qalam, ong, sezgi, rassom, mashg'ulot, ijod, borliq, realistik, dunyoqarash, pedagog, obraz, mahurat, rasm, atrof, real, estetik, did, metodik, tasvir, prinsip, san'at.

Аннотация: В данной статье рассматривается значение рисунка карандашом в развитии видов и жанров изобразительного искусства, а также теоретические основы развития их знаний, умений и навыков путем обучения ему учащихся.

Ключевые слова: изобразительное искусство, тип, жанр, карандаш, знание, умение, мастерство, профессиональный, талант, равенство, свобода, братство, конструктивный, мечта, сангина, пастель, соус, ручка, разум, интуиция, художник, профессиональная нация, творчество, существование, реалистический, мировоззрение, педагог, образ, умение, картина, среда, реальный, эстетический, методический, образ, принцип, искусство.

Abstract: This article discusses the importance of pencil drawing in the development of types and genres of fine art, as well as the theoretical basis for the development of their knowledge, skills and abilities by teaching it to students.

Key words: fine arts, type, genre, pencil, knowledge, skill, skill, professional, talent, equality, freedom, brotherhood, constructive, dream, sanguine, pastel, sauce, pen, mind, intuition, artist, professional nation, creativity, existence, realistic, worldview, teacher, image, skill, picture, environment, real, aesthetic, taste, methodological, image, principle, art.

San'atning shakllanishi va rivojlanishi juda qadim zamonlarga borib taqaladi. Inson mehnat qilish jarayonida osonni qiyindan, yaxshini yomondan,